

Інтернет-орієнтовані освітні програми як засіб формування комунікативної особистості

Розвиток глобальної комп'ютерної мережі Інтернет відкриє нові перспективи вдосконалення освітньої системи. Це відображується як на технічному оснащенні освітніх закладів, розширенні їх доступу до світових інформаційних ресурсів, так і на використанні нових видів, методів і форм навчання, орієнтованих на оптимізацію педагогічного процесу за рахунок підвищення пізнавальної мотивації студентів і активації їх самостійної роботи та пізнавальної діяльності в процесі навчання. [1] Процес оновлення системи освіти включає створення нових навчальних програм, спрямованих на розвиток творчої особистості, спроможної вирішувати складні проблеми інтелектуального й морального характеру. Відомо, що в час стрімкого розвитку наукового й технічного прогресу вирішальну роль відіграє вміння грамотно взаємодіяти перш за все на комунікативному рівні. Для вирішення різноманітних освітніх задач багато прогресивних закладів освіти починають сповідувати особистісно-орієнтований підхід до виховання, спрямований на виявлення індивідуальних особливостей, їх розвитку й затвердження, що найбільше сприяє формуванню гармонійної особистості, здатної ефективно, творчо, ініціативно взаємодіяти з навколишнім світом через комунікацію. Найбільш привабливим аспектом комунікативно-орієнтованого підходу до освіти є те, що він базується на принципі здорової педагогіки й активного навчання.

Дедалі більшу роль у процесі оволодіння необхідними комунікативними навичками починають відігравати новітні засоби навчання – мультимедійні системи, комп'ютерні програми, а також Інтернет. Мережеві технології набувають все зростаючого значення в найрізноманітніших галузях економіки й сферах громадського життя в умовах глобального інформаційного суспільства. Сфера освіти, де впровадження Інтернет-комунікаційних технологій іде найстрімкішими темпами також не може лишатися осторонь цих процесів.

Хоча використання «всесвітнього павутиння» (World Wide Web – WWW) як інтерактивного освітнього інструменту є відносно новою концепцією, освітні Інтернет-сайти, що пропонують віртуальні заняття та курси, розробляються вельми активно через їх все зростаючу популярність і зручність використання. Безперечно, логічним є припущення, що Інтернет-орієнтовані системи навчання не можуть задовольняти потреб викладання кожного предмету, наприклад, дослідження проведене професорами Брістольського університету К. Гарландом, С. Андерсеном та Дж. Нойзом показало, що при викладанні курсу історії більш продуктивним виявився традиційний метод подачі матеріалу, оскільки заохочував саме запам'ятовування, вивчення нового матеріалу, а не просто демонстрував взаємозв'язок між уже відомими фактами [2]. Втім не

можна й заперечувати прогресивної ролі Інтернету в розвитку освітніх процесів, що відзначаються, зокрема, А.Г. Черемісіним [3, с. 10].

Загальна комп'ютеризація й інтенсивний розвиток Інтернет-комунікацій розпочалася в кінці минулого століття й викликала революційні зміни в житті всього сучасного суспільства. Людство вступило у новий «інформаційний вік», що потягнув за собою глобальні зміни устрою життя, передачі й збереження інформації, а також комунікації. Втім, ще зовсім донедавна «всесвітнє павутиння» використовувалося в основному як інформаційний ресурс. Зараз же спостерігається тенденція використовувати цей медіум більш динамічно, залучаючи інтерактивне спілкування, участь у створенні змісту Інтернет-сторінок і спілкування з негайним зворотнім зв'язком (feedback). Отже, нещодавні тенденції доводять, що на сьогодні Інтернет здебільшого використовується не як засіб збереження даних, а як інструмент певних освітніх можливостей. Більш того, Інтранети – індивідуально розроблені пакети – стають дедалі більш розповсюдженими, оскільки можуть використовуватися в поєднанні з Інтернет-платформою для надання структурованої інформації, що задовольняє потреби різного роду користувачів [2]. Багато організацій, зокрема освітні установи, мають власні Інтернет-мережі, що значно полегшують процес навчання, а надто дистанційного, надаючи можливість спільно працювати членам дистанційно віддаленої групи, отримувати й передавати учбову інформацію, а також спілкуватися [4], що ще раз підтверджує все зростаючу роль Інтернету як засобу перш за все масової комунікації.

Розглядаючи комунікацію як особистісну взаємодію, акт спілкування, зв'язок між двома або більше індивідами, заснований на взаєморозумінні [5, с. 461], стає зрозумілим, що наявність індивіда, особистості є вирішальним елементом комунікації, а отже логічно було б поєднати ці два поняття в іншому визначенні, що значно розширює рамки базових понять і надає нового змісту теорії комунікації. Взагалі, «комунікативна особистість розуміється як один з проявів особистості, що обумовлений сукупністю її індивідуальних властивостей і характеристик, ступенем комунікативних потреб, когнітивним діапазоном особистості, сформованим в процесі пізнавального досвіду й власної комунікативної компетенції – вмінням вибору комунікативного коду, що б забезпечував адекватне сприйняття й цілеспрямовану передачу інформації в конкретній ситуації» [6]. Розглянуті вище навчально-освітні можливості Інтернету значною мірою сприяють розвитку комунікативних навичок широкого загалу користувачів, і, зокрема, студентів та учнів, підвищуючи їх мовленнєву компетентність на різних рівнях і в різних типах комунікації. Поняття «комунікативна особистість» значно ширше за поняття «мовної особистості», оскільки включає характеристики, пов'язані з вибором не лише вербального, але й не вербального коду комунікації, що неодмінно є присутніми при живому спілкуванні. Інтернет завдяки своїй унікальній природі надає можливості спілкування в режимі он-лайн у формі «листування», обміну репліками, або мовленнєвими ходами (МХ), [7, с. 89 – 95], які в свою чергу мають різну прагматичну спрямованість, як то МХ-ініціатор (твердження, запитання, побажання, звинувачення, МХ-підтримувач (в залежності від МХ-

ініціатора може містити сприйняття, згоду, відповідь, реакцію), МХ-протидія – вживається для затримки розвитку теми або її введення, або МХ-поновлювач, у випадку, якщо на попереднє висловлювання був вжитий МХ-протидія [8, с. 152 – 153]. При цьому дискурс спілкування буде відрізнятися від усного мовлення, оскільки сприймається візуально, а значить і потребує відповідної форми викладення. При такому обміні сегментами інформації реалізується не лише власне комунікативна функція, але й інтерактивна – дотримання певної форми організації спілкування, а також перцептивна – досягнення взаєморозуміння як основної мети спілкування. [9]. Таким чином, подібний діалог, що в цьому випадку виступає одиницею комунікативної діяльності і в свою чергу містить елементарні одиниці – висловлювання й слухання (МХ-ініціатори, МХ-підтримувачі, МХ-протидії, МХ-поновлювачі), виступає засобом реалізації спілкування між особами, групами людей, масами.

Отже, проаналізувавши всі переваги, що надає Інтернет як освітній медіум, можна твердити, що наразі постала необхідність впроваджувати якомога більше програм, оснований на самостійному опрацюванні матеріалу, що відповідає сучасному стилю життя й потребам молодого покоління.

Список використаної літератури:

1. Кихтан В.В. Изучение иностранного языка с использованием дистанционной технологии
http://www.window.edu.ru/window/library?p_rid=24309-26k
2. K.J. Garland, S.J. Anderson and J.M. Noyes, The Internet as a learning tool: a preliminary study, Information Research, Vol. 4 No 1, July 1998,
<http://informationr.net/ir/4-1/paper51.html>
3. Черемисин А. Г., Актуальные тенденции развития Интернет-образования в России и за рубежом, С. 10.
4. Caroline Haythornthwaite, A social network study of the growth of community among distance learners, Information Research, Vol. 4 No 1, July 1998,
<http://informationr.net/ir/4-1/paper51.html>
5. Ухванова-Шмигова І. Ф., «Методология исследования политического дискурса», Минск, БГУ, 2000. – С. 461
6. Конечкая В. П., Социология коммуникации // Коммуникативная личность
7. Зернецкий П.В. Единицы речевой деятельности в диалогическом дискурсе // Языковое общение: Единицы и регулятивы: Меж вуз. сб. научн. трудов / Калининск. гос. ун-т. – Калинин, 1987. – С. 89 – 95.
8. Рябоконт Г.Л. Дискурсивні особливості Інтернет-публікацій дебатів британського парламенту: Дис. ... канд. філол. наук: 10.01.08/ Львів. нац. універ. ім. І. Франка. – Львів, 2005. – 276 с.
9. Социальная работа // Коммуникативная компетентность личности
<http://home.novoch.ru/~azazel/texts/lection/comunicomp.html>